'edacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena: R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
a administraţiune, piaţa mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 20. Braşovŭ, Mercurĭ, 27 Ianuarie (8 Februarie) 1893.

Braşovŭ, 26 Ianuarie v.

In Anglia cercurile politice suntŭ fórte agitate. Parlamentulŭ englesŭ s'a întrunitŭ într'o nouă sesiune, care va avé sĕ desbată cestiunĭ de mare importanţă politică internă. Se prevede din acestŭ incidentŭ, că luptele parlamentare viitóre vorŭ fi marĭ şi agitate, mai agitate doră chiar şi de câtŭ luptele, carĭ au precedatŭ emanciparea catolică şi reformele electorale.

Anglia, ţera libertăţilorŭ şi a celei mai liberale constituţiunĭ, este în ajunŭ de-a inaugura unŭ nou organismŭ de statŭ. Mesagiulŭ de tronŭ, prin care s'a deschisŭ actuala sesiune a parlamentului englesŭ, marchéză în liniamente generale marile probleme politice ale guvernului Gladstone, probleme, ca şi carĭ mai marĭ nu i-au statŭ nicĭ-odată înainte octogenarului bărbatŭ de statŭ englesŭ dela cârma statului.

Problema de căpetenia a lui Gladstone este aşa numita cestiune *home-rule*, care în proximele ḑile va veni la desbatere înaintea parlamentului englesŭ. Afară de acésta, mesagiulŭ tronului englesŭ mai anunţă o întrégă seria de reforme, precum: modificarea esenţială a legii electorale şi separarea bisericei de statŭ în Scoţia şi Wales; apoi câte-va proiecte cu caracterŭ socialistŭ în favórea muncitorilorŭ, reducerea periodei legislative, nou proiectŭ pentru sistemisarea diurnelorŭ deputaţilorŭ ş. a.

Mai însemnatŭ decâtŭ tóte aceste este, fără îndoélă, proiectulŭ *home-rule*. Cu tóte acestea însĕ, mesagiulŭ nu arată principiile fundamentale ale proiectului, ci se mulţumesce a-lŭ aminti numai. De aicĭ amŭ puté deduce, că ministru-preşedinte englesŭ ţine, sĕ nu-şĭ espună problema principală a programului sĕu politicŭ unei sguduirĭ prealabile, înainte de-a fi pe deplinŭ sigurŭ de succesŭ. Şi acésta cu atâtŭ mai virtosŭ, că proiectulŭ *home rule* a ajunsŭ sĕ fiă cestiune de esistenţă pentru cabinetulŭ Gladstone.

Pe când Gladstone prepară cu multă sirguinţă terêmulŭ pentru succesulŭ sĕu parlamentarŭ cu numitele proiecte, pe atuncĭ oposiţia de tóte nuanţele încă nu stă cu mânile în sinŭ. Se susţine, ca ceva sigurŭ, că oposiţia englesă voesce cu orĭ ce preţŭ sĕ constrîngă pe guvernŭ a se pronunţa asupra principiilorŭ fundamentale, pe basa cărora şi-a formulatŭ guvernulŭ proiectele sale, fiindcă ea presupune, şi póte cu dreptŭ cuvêntŭ, că între guvernŭ şi Irlandesĭ esistă unŭ pactŭ secretŭ. Tactica acésta vré s'o folosésca oposiţia englesă în speranţa, că succedêndu-i a stêrni, cum se ḑice, iepurele din tufă, îi va fi cu atâtŭ mai uşorŭ a rĕscula opinia publică contra condiţiunilorŭ presupusului pactŭ.

Nu este dér greu de înţelesŭ, că posiţia cabinetului Gladstone este fórte dificilă. Conservativii şi unioniştii întruniţĭ într'o falangă puternică şi obstinată îlŭ silescŭ sĕ recurgă la sprijinulŭ Irlandesilorŭ, décă ţine sĕ conteze la o majoritate gata în totŭ momentulŭ a da peptŭ cu contrarii sĕi politicĭ.

Situaţia lui Gladstone o mai îngreunéză apoi şi cestiunea egipténă, care pentru politica marelui liberalŭ englesŭ, s'ar puté numi călcâiulŭ lui Achile. Se ḑice, că tótă păşirea energică a guvernului englesŭ faţă de Chedivulŭ din valea Nilului, n'a contribuitŭ multŭ la întărirea politicei egiptene a Angliei.

Cestiunea Egiptului ameninţă a trece pe terêmŭ internaţionalŭ, mai alesŭ, că însă-şĭ Rusia şi Francia ar fi hotărîte sĕ sprigi-nescă tendinţele de independenţă ale Chedivului Abas. Ministrulŭ francesŭ de esterne a declaratŭ, cum este sciutŭ, înaintea parlamentului francesŭ, că Francia îşĭ va apĕra interesele sale în Egiptŭ cu orĭ-ce preţŭ.

Nu mai încape dér îndoélă, că situaţiunea cabinetului Gladstone nu se póte numi nicĭ de cum favorabilă. Cu tóte aceste însĕ, suntŭ şanse, că bĕtrânulŭ liberalŭ din fruntea afacerilorŭ englese va sci sĕ conducă cu mână tare şi cu neînfrântă resoluţiune naia politicei sale printre valurile patimilorŭ adversarilorŭ sĕĭ.

Autonomia catolică unguréscă
şi
Biserica română gr.-unită.

VII.

(Fine).

Pericolulŭ ce ameninţă biserica gr. cat. română prin autonomia cat. pestană.

(Urmare şi fine).

De aci încolo se descriu autorităţile esecutive, carĭ ducŭ la îndeplinire decisiunile adunărei regnic. cat.; aceste suntŭ:

a) Senatulŭ directionalŭ.

b) Şefii direcţionalĭ de secţiune. (§ 28).

Presidele senatului direcţionalŭ, care se compune din 9 senatorĭ, (3 preoţescĭ şi 6 mirenĭ. aleşĭ prin adunare) şi din 3 şefĭ de secţiune, — este primatele.

Acestŭ senatŭ, în casulŭ denumirei archi-episcopilorŭ, episcopilorŭ şi a altorŭ beneficiaţĭ mai marĭ bisericescĭ propune pe lângă ascultarea Colegiului episcopescŭ şi a senatului diecesanŭ — 3 candidaţĭ la Maiestate, ér pentru denumirea canonicilorŭ în coînţelegere cu episcopulŭ concerninte. (pe lângă acésta condiţiune elastică, totdéuna se póte delătura voinţa episcopilorŭ concerninţĭ şi a senatului diecesanŭ.)

Şefii direcţiunei secţionalĭ (trei: pentru afacerile personale, a învĕţământului şi epitropiei), au unŭ dreptŭ frumosŭ, basatŭ în §-lŭ 48, prin carele potŭ pretinde, ca în casurĭ specialĭ, sĕ li-se substérnă protocólele şi tóte scriptele oficióse ale adunărilorŭ şi senatelorŭ diecesane, protopopescĭ şi comunalĭ.

Adecă, pentru esemplu, póte demanda ca sinodulŭ Blaşiului, séu comuna parochială dela Năsĕudŭ, séu Beiuşŭ, sĕ-şĭ trimită tóte actele oficióse la Pesta, sĕ vadă ce spiritŭ domnesce în acele.

Aceste suntŭ momentele mai principalĭ, carĭ fiindŭ atributele adunărei regnic. cat., în cea mai mare mĕsură pretindŭ atenţiunea nóstră a Românilorŭ gr. cat.

Ceilalţĭ paragrafĭ conţinŭ constituirea adunanţelorŭ diecesane (sinóde) şi a senatelorŭ diecesane, a senatelorŭ protopopescĭ, a adunanţelorŭ comunalĭ şi a senatului comunalŭ, dela § lŭ 88 până la § 134.

Inainte de ce aşĭ schiţa §§, carĭ se reducŭ la diecese, protopopiate şi comune, fiă-mĭ iertatŭ a mĭ spune părerea despre plenitudinea potestăţii, ce o atrage la mânile sale adunarea regnicolară catolică, ce până aci se boteza autonomia catolică.

Décă privimŭ spiritulŭ şi tenórea acestui elaboratŭ, care de sigurŭ va fi primitŭ, póte cu strĕmutărĭ neesenţiale, de adunarea de Pesta, din acela putemŭ vedé celŭ mai spurcatŭ, celŭ mai infernalŭ centralismŭ, începêndŭ dela opincă până la vlădică.

Acéstă potestate nouă, care de aci încolo va înlocui pe cea a legislaţiunei şi a guvernului, îşĭ câştigă cu multŭ mai mare estindere şi influinţă în tóte afacerile bisericei, ba răpesce la sine şi cele mai ultime fire administraţionalĭ.

Guvernulŭ până aci, ce e dreptŭ. a avutŭ influinţă la tronŭ în denumirea episcopilorŭ şi canonicilorŭ, şi despărţĕmêntulŭ lui de esactoratŭ a revĕḑutŭ raţiociniele fondurilorŭ administrate de capitule; adunarea regnicolară cat. însĕ nu numai aceste şi le însuşesce, ci se amestecă, ca judecătorŭ şi conducĕtorŭ în

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Raportulŭ

d-lui Nic. Densuşianu despre literatura istorică şi filologică a Românilorŭ în a 1891.

(Urmare şi fine.)

„Venimŭ acum sĕ vorbimŭ despre o scriere, în privinţa căreia s'a făcutŭ în străinătate o mare reclamă de comerciu. Acésta este colecţiunea publicată de *Moise Gaster* de texte romane tipărite şi netipărite[4]). In interesulŭ generalŭ alŭ sciinţei, şi ca nu cumva bărbaţii învĕţaţĭ din străinătate sĕ fiă duşĭ în eróre prin articulele de recomandare, ce s'au publicatŭ în străinătate, noi trebue sĕ constatămŭ aicĭ adevĕrata valóre a acestei publicaţiunĭ.

Autorulŭ Gaster cunósce limba română într'unŭ modŭ fórte defectuosŭ[5]) Dér cu tótă acéstă necompetenţă a sa, dênsulŭ se apucă de opera cea dificilă a unui filologŭ românŭ. Şi anume, ca sĕ publice texte de limbă românéscă din manuscripte originale (şi textele aceste formézá partea cea mai mare a cărţii sale), se apucă ca sĕ resólve dênsulŭ abreviaţiunĭ paleografice din scrisórea critică, şi se înţelege de sine, sĕ substitue séu sĕ lase afară, după sciinţa şi bunulŭ sĕu placŭ, vocale şi consonante, fără ca dênsulŭ sĕ cunóscă în generalŭ limba română şi joculŭ celŭ multiplu alŭ vocalelorŭ clare şi obscure din limba poporală română.

„Subsemnatulŭ referentŭ, am în mânile mele unŭ manuscriptŭ, pe care Gaster l'a publicatŭ, ca monumentŭ de limba română, însĕ într'unŭ modŭ cu totulŭ greşitŭ. Dér nu numai reproducerea textelorŭ, cum o face Gaster, ci chiar şi *Glosariulŭ* lucratŭ de dênsulŭ şi anecsatŭ la scrierea acésta arată opera unui omŭ nepriceputŭ în materia acésta. Din causa necunoscinţei limbei române vedemŭ, că dênsulŭ în Glosariulŭ sĕu atribue cuvintelorŭ românescĭ însemnărĭ, carĭ nu le-au avutŭ nicĭ-odată nicĭ în literatura scrisă nicĭ în limba poporului. Aşa d. e. dênsulŭ traduce cuvêntulŭ „*birdu*" (din Transilvania) cu „*proprietaire*" (= proprietariu), traduce *câşlegile Crăciunului*" cu réveillon de Noel" (= mâncare din nóptea Crăciunului); traduce pe „*adre*" cu „souvent" (= adesecĭ) etc.

„In ce privesce cunoscinţa, ce o are Gaster despre limba română étă cum se esprimă episcopulŭ *Melchisedecŭ* într'unŭ raportŭ cătră Acadedemia română: „Gaster face o întrebuinţare nenimerită de articule, de genurĭ şi numere. De alte orĭ dênsulŭ nu cunósce înţelesulŭ şi nuanţele cuvintelorŭ"[6]). Vine acum întrebarea, ce sĕ încépă aşa-déră ómenii învĕţaţĭ cu astfelŭ de texte, cu astfelŭ de gramatice (Gaster face şi gramatică în cartea sa) şi cu astfelŭ de esplicărĭ false despre înţelesulŭ cuvintelorŭ. Sĕ facă cineva studii pe basa acestorŭ enormităţĭ a lui Gaster şi apoi sĕ tragă conclusiunĭ din ele? Nu. Cartea lui Gaster nu trebue sĕ fiă luată de basă pentru studiile filologice ale ómenilorŭ învĕţaţĭ şi acésta este datorinţa Referentului ca sĕ o constate aicĭ."

⁂

---

[4]) *M. Gaster*, Chrestomaţia română. Texte tipărite şi manuscrise (sec. 16/9) dialectale şi poporale, cu o introducere, gramatică şi unŭ glosarŭ româno-francesŭ. Vol. I. II. Lipsca F. A. Brockhaus; Bucurescĭ, Socec & C e Vol. I: CXLIX,16 368 pag. Vol. 562 pag. Fr. 22. 50. — Toţĭ articulii prin carĭ se recomandă Chrestomaţia lui Gaster suntŭ scrişĭ de autorĭ din străinătate, carĭ pe lângă tótă sciinţa, ce o potŭ avé dênşii pe alte terene, însĕ în ce privesce cunoscinţa limbei române şi judecarea monumentelorŭ de limba română nu potŭ face pretensiunĭ la nicĭ o competenţă. De categoria acésta se ţinŭ dările de sémă făcute de E. *Picot* în România... recueil de langues romanes (Tom. 11 pag. 113/9), de *G. Weigand* in Zeitschrift für rom. Philologie (lg. 1892 pag. 265/8), de R. *Otto* in Allg. Zeitung. Beilage 1892. Nr. 14/5.

[5]) Gaster e de naţionalitate ovreu. *(Nota Traducĕtorului).*

[6]) Episcopulŭ Melchisedecŭ, Raportulŭ asupra operei d-lui Gaster (Literatura poporală română. Analele Acad. Rom. Seria II Tom V. Sect. I pag. 169—170.)

tóte afacerile diecesane, protopopescĭ şcolastice şi comunale.'

'Noi dela începutŭ amŭ prevĕḑutŭ, că sub masca autonomiei se va vîrî in biserica nóstră o putere absolută concentrată în Pesta, prin ce contrarii noştri secularĭ 'şi-ajungŭ scopulŭ de a se amesteca în tóte trebile nóstre interne, ca aşa sub preteste administraţionale sĕ ne fiă persecutate instituţiunile, limba şi bărbaţii, carĭ vorŭ cutĕza a arăta simţŭ naţionalŭ şi independentŭ, şi prin acésta sĕ ne atace naţionalitatea, la carea statulŭ neputêndu-se atinge pe terenulŭ bisericescŭ, acuma se vîresce prin noulŭ sĕu instrumentŭ inventatŭ de b. Eötvös, adecă prin adunarea regn. cat. a cărei limbă oficiósă este cea maghiară, carea tóte decisiunile sale le va eda în limba maghiară, a cărei spiritŭ şi tendinţă este maghiarismulŭ, cu care sĕ ne copleşéscă şi bisericalminte.

Temerile mele, cărora li-am dat espresiune în epistola mea din 12 Oct. 1869 cătră părintele episcopŭ oradanŭ, publicată la timpulŭ sĕu în acestŭ jurnalŭ, étă se realiséză.

Considerândŭ dér ă, că adunarea regnicolară îşĭ-are loculŭ în Pesta, sub presiunea legislaţiunei şi a guvernului maghiarŭ;

considerândŭ, că preşedintele ei este primatele, unŭ demnitarŭ alŭ ţerei ungurescĭ, şi că acea adunanţă consistă din 201 membri, din carĭ numai 27 potŭ fi Românĭ;

considerândŭ, că acéstă adunare în senatulŭ direcţionalŭ, abia dóră va alege între cei 9 membri unŭ Românŭ, ér de şetĭ la secţiunĭ nicĭ pe unulŭ;

considerândŭ, că cei slabĭ la ângerŭ şi ambiţioşĭ, carĭ vorŭ dori stărĭ înaintate, vorŭ cerca graţia şi favórea acestui senatŭ şi a adunărei regnicolare, nu interesele bisericei sale naţionalĭ;

considerândŭ, că propunerile ternarie la episcopate şi canonicĭ le va face senatulŭ adunanţei, în carele abia va fi unŭ Românŭ, şi că şi aicĭ tóte se vorŭ decide cu maioritate de voturĭ, şi că astfelŭ în cele mai multe casurĭ nu vorŭ fi respectate nicĭ dorinţele episcopilorŭ şi ale metropolitului românŭ, nicĭ ale senatului diecesanŭ;

considerândŭ, că prin acésta diecesa Blaşului îşĭ pierde frumosulŭ sĕu dreptŭ, de a-şĭ alege în viitorŭ pe archipăstorulŭ sĕu;

considerândŭ, că prin acésta şi celorlalte diecese române le este eschisă încă şi speranţa, ca sĕ-şĭ capete dreptulŭ, ce domnea în biserica orientală de a-şĭ puté alege archipăstorii sĕi;

considerândŭ, că acéstă adunare póte dispune, după placŭ, despre sistema învĕţămêntului în şcólele gimnasialĭ, preparandialĭ şi comunalĭ, ba are dreptulŭ de a censura cualificaţiunile profesorilorŭ românĭ, şi că se va amestecа în tóte trebile de instrucţiune, trimiţêndŭ mandate senatelorŭ diecesane şi protopopescĭ române, carĭ au datorinţa de a le împlini, şi că, prin urmare, la dilaţiunea unui directorŭ séu notarŭ maghiarŭ, ni-se vor alunga cei mai abilĭ indiviḑĭ de pe terenulŭ instrucţiunei;

considerândŭ, că sub pretestulŭ controlărei potŭ dispune cu fondurile diecesane şi şcolastice;

considerândŭ, că póte decreta imposite episcopilorŭ şi canonicilorŭ românĭ, ce au a se plăti în cassa adunărei regnicolare, cu carĭ altcum s'ar puté ajutora diecesa;

considerândŭ, că venitele intercalarĭ, de aci încolo se răpescŭ dela diecese, şi vorŭ incurge érăşĭ în cassa adunărei;

considerândŭ, că sub preteste de a îmbunătăţi starea preoţimei şi lipsele administraţionale póte decreta imposite pe credincioşii românĭ, ce au a se solvi la cassa adunărei regnicolare;

considerândŭ, că sub pretestulŭ de suprainspecţiune, décă se esecută bine statutele şi decisiunile adunărei regnicolare, se viresce nemijlocitŭ în tóte trebile diecesane, protopopescĭ şi comunale, şi éstŭ modŭ episcopulŭ, ordinariatulŭ, ba însaşĭ adunarea séu sinodulŭ şi senatulŭ diecesanŭ devinŭ ilusorie;

considerândŭ, că încă şi în certele parochianilorŭ cu preotulŭ se póte ingera:

tóte, tóte acestea, ḑicŭ, considerându-le şi bine cumpănindu-le putemŭ vedé că sub pretestulŭ autonomiei, nouĕ Românilorŭ gr. cat. nu ni-se dă autonomia în trebile nóstre, ci ni-se răpesce şi câtă amŭ avutŭ; ni se strică şi strămută tótă instituţiunea bisericei orientale, şi aşa nouĕ ni se gătesce mórte, ér nu înviare!

Fraţi Românĭ din provincia metropolitană gr. cat. de Alba-Iulia! poftiţĭ astfelŭ de autonomiă? primive-ţĭ regulamentulŭ, statutulŭ, séu orĭ cum se va numi organisaţiunea adunărei regnicolare cat. din Pesta? şi óre décă din diecesa oradană cu fapta éră din celelalte diecese cu ignorarea au protestatŭ Românii gr. cat. în contra competinţei acestei adunanţe, potu-ne îndesa cu sila în staululŭ lorŭ, necerutŭ, nepoftitŭ? óre acésta adunanţă va esecuta acéstă organisaţiune şi în biserica nóstră cu sila prin diregătoriile politice séu prin archiereii noştri? óre în astfelŭ de împregiurărĭ, ce însemnătate are metropolia nóstră, şi óre este causă, pentru ce sĕ mai esiste dênsa? óre, după tóte aceste, pentru ce ne-a separatŭ pontificiile romanŭ în privinţa administraţionale pentru totdéuna de autoritatea Strigoniului?

Tóte acestea sĕ le judecămŭ, sĕ stămŭ sĕ priveghiămŭ, dér sĕ stămŭ bine, sĕ stămŭ cu frică, căcĭ leulŭ răcnesce şi cu gura căscată caută, ca sĕ ne îmbuce.

Oradea mare, 19 Febr. 1871.

Iosifu Romanŭ, m. p.

Fericitulŭ episcopŭ Ios. Papp Szilagyi, vĕḑêndŭ operatulŭ organicŭ şi cetindŭ recensiunea apărută în „Federaţiunea" asupra lui, a esclamatŭ înaintea martorilorŭ, carĭ suntŭ şi aḑĭ în viéţă: „*Bine au făcutŭ deputaţii mei* (ai diecesei oradane), *că n'au intratŭ în acea adunanţă autonomică*; eu m'am înşelatŭ în buna mea credinţă!"

Prea Sânţiile Lorŭ episcopii dela Oradea, Gherla şi Lugoşŭ cunoscŭ prea bine acelŭ operatŭ căcĭ ilŭ au în archivele lorŭ diecesane; decĭ ni-se impune de sine întrebarea: óre în şedinţele de anŭ şi éstŭ timpŭ ale Comisiunilorŭ pregătitóre pentru congruă şi autonomiă, şĭ-au făcutŭ întrebările şi observările, că totŭ aceleaşĭ principii vorŭ fi predomnitóre şi conducĕtóre şi în viitorŭ? Şi în acestŭ casŭ, au pututŭ da óre asigurărĭ, că diecesele lorŭ vorŭ primi astfelŭ de concluse, şi că pe basa acelora, vorŭ primi congrua şi vorŭ intra în congresulŭ autonomicŭ de Pesta?

Despre aceste încă nu suntemŭ lămuriţĭ; dér credemŭ, că au la inimă independenţa Metropoliei şi a dieceselorŭ sale, şi nu vorŭ lăsa sĕ fiă degradate de simple organe esecutive ale unei puterĭ centralĭ de nou create, fără de participarea şi învoirea provinciei metropolitane române gr. unite.

Credinţa nóstră este basată şi pe enunciaţiunile ḑiarului bisericescŭ dela Blaşiu, „Unirea", care în nr. 12 din an. tr. a schiţatŭ ţinuta Metropoliei nóstre de pe acelea timpurĭ faţă de autonomia catolică a Ungariei; atâtŭ acţiunea de atuncĭ, câtŭ şi vederile eclesiastice dela Metropoliă, pronunţate în acelŭ numĕrŭ, ne întindŭ liniştea sufletéscă, că independenţa provinciei nóstre Metropolitane va fi totdéuna apĕrată în contra uneltirilorŭ străine, de subordinaţiune.

Suntemŭ de acordŭ cu declaraţiunea ce o face „Unirea", în nr. 9 din an. tr., unde dândŭ lămurirĭ temerilorŭ „Gazetei", afirmă că: „noi nicĭ nu credemŭ, că s'ar afla pe lumea acésta folóse materialĭ pentru clerulŭ nostru, de dragulŭ cărora sĕ ne simţimŭ îndemnaţĭ a jertfi vre-odată independenţa Metropoliei române gr. cat. câştigată după multe lupte şi grele suferinţe." *Faxit Deus*!

Ios. Romanŭ.

Programulŭ majorităţii austriace.

In sfêrşitŭ contelui Taaffe i-a succesŭ sĕ înşehebeze o majoritate şi sĕ-şĭ făurésсă unŭ programŭ. In 4 Februarie n. s'a publicatŭ conţinutulŭ acestui programŭ în şedinţele celorŭ trei marĭ cluburĭ parlamentare. Programulŭ purcede din discursulŭ de tronŭ dela 11 Aprilie 1891.

Guvernulŭ sĕ îndréptă cătră toţĭ acei factorĭ parlamentarĭ, carĭ primescŭ vederile desfăşurate în numitulŭ discursŭ de tronŭ. Guvernulŭ actualŭ e gata, ca prin plenipotenţiaţii sĕi parlamentarĭ şi în înţelesulŭ politicei esterne pe deplinŭ aprobate, sĕ păḑéscă cu orĭ-ce preţŭ posiţia de putere a imperiului şi s'o întăréscă. Fără de nicĭ unŭ gândŭ reservatŭ guvernulŭ se alătură la raportulŭ esistentŭ şi legalŭ cu Ungaria, în care raportŭ monarchia a primitŭ o organisaţiune sigură. Guvernulŭ stă neclătitŭ pe basa constituţiei actuale, prin urmare nu va face nimicŭ întru schimbarea baselorŭ ei fundamentale.

Recunósce mai departe guvernulŭ, că regularea pe cale legelă *a folosirii limbilorŭ* atâtŭ în şcóle, câtŭ şi în oficii şi în viaţa publică — dér fără ştirbirea îndreptăţirii limbii germane, ca limbă de contactŭ generalŭ — este acomodată la promovarea restabilirii păcii între diferitele naţionalităţĭ din Austria. Guvernulŭ decĭ îşĭ va da silinţa sĕ mijlocéscă o împăciuire între părţile interesate şi va sprigini o acţiune parlamentară, care se baséză pe-o astfelŭ de împăciuire.

Interesele de statŭ austriacŭ cerŭ însĕ nu numai evitarea puntelorŭ de litigiu dintre naţionalităţĭ, ci pretindŭ şi raporturĭ pacînice între confesiunĭ, clasele sociale şi cetăţenĭ. In urma acésta guvernulŭ va respecta şi apĕra tot-déuna convingerile religióse şi va împiedeca cu orĭ ce preţŭ agitaţiunile. Pentru ca partidele interesate sĕ pótă lucra împreună, guvernulŭ ţine de necesarŭ, ca cestiunile bisericescĭ sĕ le dea la o parte, totŭ asemenea şi desbaterea asupra modificării principiare a legii pentru şcólele poporale..

Pe basa acestorŭ principii guvernulŭ va procede în viitorŭ. Pentru acésta însĕ are lipsă de spriginŭ parlamentarŭ solidŭ Avêndu-se în vedere împrejurarea, că nicĭ una dintre partidele esistente nu-i póte da acestŭ spriginŭ, guvernulŭ aştéptă, că partidele moderate şi deputaţii de acelea-şĭ vederĭ vorŭ forma o coaliţiune parlamentară, care consimte cu vederile guvernului.

Ca coaliţiunea acésta sĕ pótă mijloci de faptŭ o majoritate solidă, este lipsă ca în sînulŭ ei sĕ funcţioneze unŭ organŭ, a cărui problemă sĕ fiă a ţiné statornicŭ legătura dintre ea şi guvernŭ şi de-a duce îndeplinire afacerile comune parlamentare şi politice.

SCIRILE ḐILEI.

— 26 Ianuarie.

Primatele Vaszary pentru maghiarisare. Credincioşii a cincĭ comunităţĭ bisericescĭ, carĭ se ţinŭ de plebania rom. cat. din *Mişerd* au adresatŭ o rugare cătră primatele, ca sĕ dispună ţinerea de predicĭ ungurescĭ în bisericile lorŭ. Numiţii petenţĭ şĭ-au motivatŭ rugarea cu aceea, că 37% dintre ei suntŭ „Maghiarĭ" neaoşĭ. Primatele Vaszary *numai decâtŭ* a datŭ ordinŭ preoţilorŭ respectivĭ sĕ *predice unguresce*. Dispositiunea acésta, ḑice „Egyetértés", va promova multŭ *causa maghiarisărei* — Totŭ aşa se scrie şi din *Somorja*, că adecă primatele Vaszary a fostŭ rugatŭ sĕ introducă *predica unguréscă* în biserică. — Totŭ acestŭ Vaszary este preşedintele comisiunei de 15 însărcinată cu regularea congruei şi a autonomiei catolice, adecă e capulŭ acelui măritŭ corŭ episcopescŭ catolicŭ cu care fóia din Blaşiu nu voesce s'o rupă cu una, cu două.

—x—

Retragere ruşinósă. Cetimŭ în „Budapesti Hirlap" dela 4 Februarie, că secţiunea disciplinară a Curiei a schimbatŭ hotărîrea camerei advocaţiale din Aradŭ contra advocaţilorŭ românĭ *Oncu*, *Suciu* şi *Popŭ* şi a *sistatŭ* procedura disciplinară îndreptată în potriva celorŭ trei advocaţĭ românĭ.

—x—

O invenţiune a d-lui Dr. A. Babeşŭ. D-lŭ Dr. Aurelŭ *Babeşŭ*, fratele directorului Institutului de bacteriologia din Bucurescĭ, a presentatŭ academiei de sciinţe din Parisŭ o lucrare fórte importantă, relativă la bólele animalelorŭ. Din faptulŭ, că nu tóte animalele suntŭ susceptibile în acelaşĭ gradŭ pentru anumite bóle, d-lŭ Dr. A. Babeşŭ a formatŭ ipotesa, că pricina trebue sĕ fiă o anumită substanţă din sângele animalelorŭ respective. substanţă, care omóră bacilulŭ bólei. D-sa a căutatŭ, prin procedeurĭ chimice, sĕ isoleze din sânge acele substanţe, la două bóle grave, la turbare şi la morvă. In lucrarea comunicată Academiei din Parisŭ, d-lŭ Dr. A Babeşŭ arată procedeulŭ isolării şi efectele substanţei estrase din sângele de bou. Acéstă substanţă arată în forte scurtŭ timpŭ, décă unŭ calŭ este morvosŭ séu nu. Decĭ nu mai trebue ucişĭ atâţia cai ca suspecţĭ de morvoşĭ, căcĭ prin acéstă descoperire se póte cunósce, décă aceia în adevĕrŭ suntŭ atacaţĭ de acea bólă orĭ ba.

—x—

Noi membrii ai academiei francese. Poetulŭ *Bornier* şi istoriculŭ *Tureau-Daugin* au fostŭ aleşĭ membri ai academiei francese. Romancierulŭ Zola, care se afla printre candidaţĭ, a primitŭ numai 6 voturĭ.

—x—

Regele Serbiei a cumpĕratŭ, din lista sa civilă, casa din Tacova, unde Miloşŭ a ridicatŭ stindardulŭ revoluţiunei, pentru-ca sĕ o conserve în forma ei originală, ca pe unŭ suvenirŭ istoricŭ şi dinasticŭ.

—x—

Visita escadrei rusescĭ se va face în portulŭ Havre, căcĭ acestŭ oraşŭ e mai aprópe de Parisŭ. Autorităţile din Havre au decisŭ sĕ facă marĭ festivităţĭ, la carĭ va lua parte şi preşedintele Carnot.

—x—

Principele Ferdinand alŭ Bulgariei a fostŭ primitŭ ḑilele trecute în audienţă privată de cătră M. S. monarchulŭ nostru. Acésta este a doua óră, că principele, de când s'a urcatŭ pe tronulŭ bulgarŭ, este primitŭ de monarchulŭ nostru. Prima dată a fostŭ în 17 Iunie 1891, când principele Ferdinand, venindŭ dela Carlsbad, petrecu câteva ḑile în Viena.

—x—

Producţiune şi petrecere în Şardŭ. Sâmbătă în 11 Februarie n. se va da în edificiulŭ şcólei române din Şardŭ producţiunea elevilorŭ şcólei de acolo, care va consta din dialogurĭ, cântărĭ şi declamaţiunĭ. După producţiune va urma petrecere cu jocŭ. Preţulŭ intrărei este 50 cr. de familiă. Ofertele marinimóse se primescŭ cu mulţămită şi se vorŭ cuita publice de cătra Comitetulŭ şcolasticŭ la care suntŭ de-a se adresa. Venitulŭ curatŭ este destinatŭ pentru fondulŭ înfiinţândei *bibliotecĭ şcolare* din Şardŭ. (lângă Alba-Iulie).

—x—

Predarea baretului de cardinalŭ, archiepiscopilorŭ francesĭ din Rouen şi Tours, s'a sĕvêrşitŭ în ḑilele trecute în palatulŭ Elisée din Parisŭ. Amêndoi cardinalii declarerĕ, că vorŭ sprijini puterea publică. Preşedintele Carnot rĕspunse că felicită pentru acéstă hotărîre pe cardinalĭ. carĭ ca şi Papa, au înţelesŭ dorinţa tuturorŭ Francesilorŭ, de a domni linişte şi armoniă.

—x—

Balulŭ reuniunei femeilorŭ române din Zérneştĭ şi jurŭ, anunţatŭ pe ḑiua de 11 Februarie n. ivindu se unele piedecĭ neprevĕḑute, *nu se va ţiné în acea ḑi.*

Moştenitorii tronului românŭ.

„Timpulŭ" publică textulŭ documentului pe care l'au semnatŭ Sâmbăta trecută la Metropoliă, M.

S. Regele, Al. lorŭ Regale principele Ferdinand şi princesa Maria, S-ţii Metropoliţĭ, miniştrii, Preşedinţii Corpurilorŭ legiuitóre. Primulŭ preşedinte alŭ Inaltei Curţĭ de Casaţiă şi Primarulŭ capitalei. Étă-lŭ:

Sub Domnia Mea Carolŭ I, primulŭ rege alŭ României, în anulŭ mântuirei 1893 şi alŭ Domniei Mele alŭ XXVII-lea sevêrşitu-s'a în ḑiua de 29 Decembre (10 Ianuarie) cununia prea iubitului Meu nepotŭ A. S. R. principele Ferdinandŭ, alŭ doilea fiiu alŭ fratelui Meu A. S. R. principelui Leopoldŭ de Hohenzollern şi a A. R. principesei Antoineta de Portugalia, moştenitorulŭ Meu la Coróna României, cu A. S. R. Alfredŭ duce de Edinburg şi a A. S. Imperiale Alexandra mare ducesă de Rusia, în castelulŭ de Sigmaringen, în care M'amŭ născutŭ Eu, scăldatŭ de undele măreţei Dunăre la ale căreĭ gurĭ stă regatulŭ Meu.

După cununiă, la care a asistatŭ M. S. împĕratulŭ Germaniei, Capulŭ familiei de Hohenzollern, mama mea principesa Iosefina de Hohenzollern, părinţii mirilorŭ, representanţii Caselorŭ imperiale şi regale, cu care se înrudescŭ iubiţii Mei nepotŭ şi nepótă, şi din partea ţĕrei primulŭ Meu ministru Lascarŭ Catargiu, preşedinţii Adunărilorŭ Mele legiuitóre George Cantacuzino şi generalŭ G. Manu, ministrulŭ meu de afacerĭ străine Al. Lahovari şi foştii Mei miniştri generalŭ I. Em. Florescu şi Dim. Sturdza.

Iubiţii Mei nepoţĭ în ḑiua de 23 Ianuarie şi ajunulŭ aniversării Unirii celorŭ două principate, din care cu voia lui Dumneḑeu şi vitejia poporului, întemeiat'amŭ unŭ regatŭ în anulŭ mântuirei 1881, au sositŭ în Capitală, şi după vechile datine ale ţĕrei, în mijloculŭ veseliei obşteştĭ, a credinciosului Meu poporŭ, au mersŭ dreptŭ la Mitropoliă, unde în faţa Mea, a consiliului meu de miniştri, a representaţilorŭ ţĕrii şi a înalţilorŭ demnitarĭ ai Statului, I. P. S. Mitropolitului Primatŭ împreună cu I. P. S. Mitropolitulŭ Moldovei şi Sucevei şi ceilalţĭ episcopĭ şi archierei au înălţatŭ la cerŭ rugăciunile sfintei nóstre bisericĭ pentru prosperarea şi mărirea iubiţilorŭ Mei, nepotŭ şi nepótă.

Intru de a pururea amintire a acestei ḑile falnice, în care s'a încununatŭ munca de 27 de anĭ pentru întărirea şi propăşirea neamului românescŭ, subsemnat'amŭ acestŭ actŭ împreună cu A. L. R. principele Ferdinand şi principesa Maria, cu I. P. S. L. Mitropolitulŭ Primatŭ şi Mitropolitulŭ Moldovei şi alŭ Sucevei, cu miniştrii Mei, cu preşedinţii Adunărilorŭ Mele legiuitóre, cu primulŭ preşedinte alŭ Inaltei Mele curţĭ de Casaţiă şi Justiţiă, cu primarulŭ Capitalei, şi hotărît'amŭ, ca elŭ sĕ se păstreze în archivele Statului.

La afacerea Panama.

Din ḑi în ḑi se descoperŭ totŭ lucrurĭ mai interesante in afacerea Panama. Astfelŭ ḑiarulŭ „Cocarde" publică mai multe epistole autografe ale fostului ambasadorŭ italianŭ *Menabrea* către *Cornelius Herz*, în carĭ Menabrea se pune la disposiţia lui Herz pentru anumite întâlnirĭ.

Ca şi Herz, aşa şi faimosulŭ *Arton* se silesce, sĕ convingă pe guvernulŭ francesŭ, câtŭ de periculosŭ ar fi décă ar purcede cu asprime faţă de dênsulŭ. Spre scopulŭ acesta lanséză elŭ semi-descoperirĭ în pressa parisiană, carĭ deocamdată compromitŭ numai persóne de rangulŭ alŭ doilea, în carĭ suntŭ cuprinse ameninţărĭ, carĭ se îndréptă în contra celorŭ dela putere.

Acum de curêndŭ ḑiarulŭ „Libre Parole" a adusŭ unŭ raportŭ alŭ unuia dintre redactorii sĕi, cu privire la întrevorbirea, ce a avut'o acesta cu Arton, despre care se ḑice, că ar trăi comodŭ — în Parisŭ, pe când autorităţile îlŭ caută prin Bucurescĭ, Bulgaria, ba póte şi prin Hawaii. Arton sĕ fi ḑisŭ între altele: Mĕ învinovăţescŭ, că am sĕvîrşitŭ hoţii în societatea Panama. Acésta nu e adevĕratŭ, eu am cumpĕratŭ pe deputaţĭ fórte ieftinŭ. Acésta este cu totulŭ altceva. După aceea Arton spune cum a mituitŭ pe deputatulŭ Maret.

Redactorulŭ amintitŭ îlŭ întrebă pe Arton, că ce este adevĕratŭ în istoria celorŭ 30,000 francĭ plătiţĭ lui Floquet. Arton refusă a rĕspunde. „Până când d lŭ Bourgeois este la cârmă, tăcerea mea faţă de Floquet este o garanţiă a siguranţei mele." La întrebarea despre ceilalţĭ mituiţĭ, rĕspunse: „Suntŭ de aceştia o mulţime, a cărorŭ nume însĕ nu'lŭ vorŭ afla, décă eu nu i voiu numi; ceea ce însĕ o voiu face, décă mĕ vorŭ aresta." Cuvintele finale ale lui Arton au fostŭ: „Intrébă pe d. Viau, dece eu, deşi n'am locuitŭ nicĭ-odată în comuna Saint-Chéron, totuşĭ am votatŭ acolo. Póte îţĭ va spune o istoriă veselă."

*

Pledoariile în procesulŭ Panama s'au terminatŭ în 2 Februarie. Publicarea sentinţei se va face Joi.

Ḑiarulŭ „Paix" aduce scirea, că judele de instrucţiune Franqueville, care se află în posesiunea faimósei cărticele a lui Arton, aştéptă numai arestarea iminentă a acestuia, pentru ca sĕ capete plenipotenţa de a cere urmărire judecătoréscă în contra mai multorŭ membri ai parlamentului.

Curatorulŭ ereḑilorŭ baronului Reinach, Siebert, în numele acestora a ridicatŭ *acusă de înşelăciune* în contra lui Cornelius *Herz*.

Drama nouă „Banii străinĭ" de Henique, care avea sĕ se jóce pe scena teatrului Oden în Parisŭ, a fostŭ interḑisă, din causă, că conţinea alusiunĭ la afacerea Panama.

Arbitragiu şi pace.

(Urmare.)

Cele mai transcendentale genii s'au preocupatŭ de întrebarea stîrpirei rĕsbóelorŭ. Şi sĕ nu despreţuimŭ, ca pe ale niscai visătorĭ şi neburĭ, postulatele acelorŭ genii, căcĭ *sciinţa* lorŭ a pusŭ temeliile nouĕlorŭ legislaţiunĭ din tótă Europa.

Negreşitŭ nu aci am eu de a aminti unui bărbatŭ învĕţatŭ, ca d. Lahovari, postulatele unui Hugo Grotius în „*De jure belli ac pacis*", nicĭ ale lui Bentham din „*Codex juris Gentium*", nicĭ a lui Kant despre „*Civitas gentium*" şi din *Metafisica jurisprudenţei* etc. etc. nicĭ ale lui Rousseau celŭ visătorŭ, ale lui Voltaire amiculŭ Caterinei II, orĭ ale cutăruia enciclopedistŭ.

Scimŭ, că de ordinarŭ, diplomaţia nu se preocupă de *doctrinarĭ*, ci de stărĭ de lucrurĭ *positive*. Cu tótă acéstă puţină considerare, în care cei dela putere, de pretutindenea, ţinŭ pe cei carĭ clădescŭ viitorulŭ omenirei prin scrierĭ doctrinare, eu credŭ, că astăḑĭ *cestiunea păcei* dintre popóre a făcutŭ paşĭ, carĭ se impunŭ atenţiunei chiar a celorŭ mai scepticĭ diplomaţĭ.

Ceea ce unŭ singurŭ omŭ a pututŭ realisa prin utopica sa scriere dela 1713 în curgere de 100 anĭ, de ce sĕ ne îndoimŭ, că se va realisa prin conlucrarea generósă şi luminată, a atâtorŭ congrese, carĭ se ocupă de mijlócele pentru a se ajunge la stabilirea *păcei universale?*

Dér acéstă speranţă de isbêndă a trebuitŭ sĕ se măréscă din ḑiua când cestiunea nu s'a mai agitatŭ numai în cărţĭ doctrinare, în congrese şi în societăţĭ ale păcei, ci chiar în sînulŭ parlamentelorŭ şi chiar între capete coronate. Se póte, că societatea amicilorŭ păcei, cu venerabilulŭ sĕu şefŭ Burrit, purtândŭ în mână o ramură de olivŭ, sĕ fi provocatŭ la începutŭ sarcasmulŭ înaltei aristocraţii, ḑicea consilierulŭ aulicŭ şi senatorŭ, Baronulŭ Leopold Neumann, profesorŭ de dreptŭ la Universitatea din Viena (mortŭ la 1886), sĕ póte sĕ fi provocatŭ rîsulŭ ironicŭ şi alŭ cuor. P. T. publicŭ şi alŭ diplomaţiei; societatea îşĭ urmări lucrările, şi după pildă ei se născură alte multe societăţĭ. Astfelŭ ideia în evolutivulŭ sĕu mersŭ se urcă totŭ mai susŭ, *crescit eundo*. Cu minte este celŭ ce înţelege fluxulŭ ideii, şi îi urméză curentulŭ, căcĭ suntŭ şi de acele idei, carĭ oprite în mersulŭ lorŭ, rĕstórnă stavila şi pe acei, carĭ le-o opunŭ. Cu minte au fostŭ diplomaţii, carĭ la 1856 semnândŭ pacea dela Parisŭ, rosteau dorinţa, că statele între carĭ se va isca vre-o neînţelegere seriósă „*recourussent autant que les circonstances le permetrient aux bons ofices des Puissances amies, avant d'en venir aux armes*".

Negreşitŭ, desideriulŭ congresului dela Parisŭ n'a împedecatŭ tóte rĕsbóiele grele ulterióre, dér nu mai puţinŭ ideia a mersŭ înainte şi înscrierea ei în unŭ tratatŭ, între atâtea puterĭ marĭ, era unŭ mare omagiu alŭ diplomaţiei adusŭ postulatelorŭ sciinţei moderne şi marilorŭ umanitariştĭ. Dér fù mai multŭ de câtŭ atâta: décă 10, 12 rĕsbóie s'au mai pututŭ numĕra dela 1856, câte însĕ s'au evitatŭ prin *arbitragiu*. Ş'apoi *arbitragiulŭ desiderat* în 1856, făcù paşĭ marĭ de atuncĭ în sensulŭ realisărei.

Deja în 1873 Henri Richard propunea parlamentului englesŭ (8 Iulie), ca sĕ adreseze camera o petiţiune către M. S. Regina Victoria rugându o sĕ însărcineze pe ministrulŭ sĕu de externe de a se pune în raportŭ cu diferitele puterĭ în scopŭ de a îmbunătăţi formele dreptului internaţionalŭ şi de a fonda unŭ sistemŭ de *arbitragiu* permanentŭ între diferitele popóre. Primulŭ ministru englesŭ surise şi combătŭ moţiunea, dér chiar membrii din majoritatea sa o votară şi ea trecù, cu tótă oposiţiunea guvernului. Nu se va susţiné, gândescŭ, că majoritatea parlamentului englesŭ, rece şi calculătóre, a fostŭ răpită de sentimentalismŭ şi de entusiasmŭ exageratŭ!

Negreşitŭ, nu din seninŭ s'a ajunsŭ la aşa mare resultatŭ în parlamentulŭ englesŭ, ci a fostŭ încoronarea unorŭ încercărĭ anterióre. Puterniculŭ ecou ce a avutŭ în opiniunea publică lucrarea asociaţiunilorŭ pentru pace, a împinsŭ Parlamentulŭ englesŭ, sĕ priméscă în 1873, ceea ce refusase în 1849. La data acésta ilustrulŭ Cobden nu isbuti, cu tótă marea lui autoritate, sĕ facă a fi primită de parlamentŭ o moţiune identică cu aceea care, 24 anĭ mai apoi, la 1873, dobêndi aşa de lesne majoritatea în parlamentŭ, cu tótă oposiţiunea guvernului.

Astăḑĭ lumea a mersŭ şi mai departe de câtŭ ajunsese ideia la 1873. Opiniunea publică europénă astăḑĭ admite *arbitragiulŭ ca unŭ mijlocŭ care nu atinge în nimică, nicĭ libertatea, nicĭ independenţa, nicĭ demnitatea statelorŭ şi care arbitragiu*, cum ḑice Baronulŭ Neumann, este în decisiunile sale mai sigurŭ şi mai dreptŭ, de câtŭ resultatulŭ pururea nesigurŭ alŭ loviturilorŭ de tunŭ.

(V urma.)

Literatură.

A apărutŭ:

Ortografia limbei române, de *G. P. Parvulescu*, bacalaureatŭ în litere şi sciinţe, licenţiatŭ în dreptŭ, advocatŭ etc. Târgu Jiu, 1892. — Scrierea acésta forméză unŭ frumosŭ volumŭ de 128 pagine în 8[0] şi se vinde cu preţulŭ de unŭ leu; e o carte fórte necesară pentru institutorĭ, învĕţătorĭ şi în genere pentru toţĭ doritorii de a cunósce regulele ortografiei române. Ea va fi urmată în curêndŭ de unŭ manualŭ mai elementarŭ de 30—40 pagine pentru usulŭ specialŭ alŭ elevilorŭ din şcólele primare, în care scopŭ ambele scrierĭ vorŭ fi supuse aprobărei ministeriale. D nii profesorĭ, institutorĭ şi învĕţătorĭ, carĭ vorŭ voi a introduce în clase, ca manualŭ didacticŭ, una séu alta din aceste două scrierĭ, după trebuinţă, suntŭ rugaţĭ a arăta d-lui autorŭ părerile d-lorŭ şi numĕrulŭ de esemplare, pe carĭ arŭ puté conta, spre a regula în consecinţă tragerea unei nouĕ ediţiunĭ, deórece desfacerea primei ediţiunĭ este deja asigurată.

DIVERSE.

Valórea unui omŭ în bani. E de prisosŭ sĕ mai spunemŭ că Americanii suntŭ ómenĭ practicĭ. Ei n'au ficsatŭ numai valórea în banĭ a animalelorŭ dér chiar şi valórea ómenilorŭ. Omulŭ—ḑicŭ ei—e animalulŭ care munceşte mai multŭ, şi din punctŭ de vedere economicŭ, acela care valoréză mai multŭ. Americanii au stabilitŭ preţulŭ unui „negru"; doctorulŭ Farr a voitŭ sĕ stabiléscă valórea unui „albŭ". Étă resultate, la carĭ a ajunsŭ elŭ, basându-se pe clasele agricole din comitatulŭ de Norfolk. Unŭ nou născutŭ, ai cărui părinţĭ suntŭ lucrătorĭ valoréză 125 de fr; la vîrsta de 5 anĭ valoréză 1250 de fr, la vîrsta de 10 anĭ valoréză 2500 de fr., ér când ajunge în vîrstă ca sĕ pótă munci valoréză 4000 de fr. La vîrstă de 22 de anĭ omulŭ îşĭ atinge maximulŭ valorii sale, adecă 6000 de fr. De aci încolo începe sĕ-i scază preţulŭ ast-felŭ că la 50 de anĭ nu preţuieşte mai multŭ de 3000 de fr. ér la 70 abia 25 de fr. De aci încolo, omulŭ nu numai că nu represintă nicĭ o valóre, dér din contră represintă o perdere.

Inscripţiune potrivită. Unŭ poetŭ englesŭ a fostŭ rugatŭ sĕ compună o inscripţiune pentru unŭ omŭ, care în tótă viéţa sa a petiţionatŭ după multe funcţiunĭ. Poetulŭ scrise: „Aicĭ zace Iohn Jones, în uniculŭ locŭ, pentru care n'a petiţionatŭ nicĭ odată."

Surdŭ. A: „Spunemĭ, rogu-te, pentru ce rĕmâi surdŭ la tóte cererile mele, ca sĕ-mĭ plătescĭ datoria!"

B: „Nu e lucru de mirare, căcĭ sunt până peste urechĭ cufundatŭ în datorii!"

Ameninţare peste ameninţare. *Mama* (în vagonulŭ trenului) „Mĕ, Ghiţă, astîmpără-te, căcĭ décă nu, o sĕ capeţĭ bătae!" *Ghiţă*: „Mamă, décă mĕ baţĭ, spunŭ conductorului, că eri am împlinitŭ 10 anĭ, şi atuncĭ trebue se plătescĭ unŭ biletŭ întregŭ pentru mine!"

Proprietarŭ **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 4 Februarie st. n 1893.

Bancnote românescĭ	Cump.	9 49	Vĕnd.	9 52
Argintŭ românescŭ	„	9.45	„	9.48
Napoleon-d'orĭ	„	9.50	„	9.55
Lire turcescĭ	„	—.—	„	—.—
Seris. fonc. „Albina" 6%		—.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	—.—	„	—.—
Imperialĭ	„	—.—	„	
Galbinĭ	„	5 55	„	5 60
Ruble rusescĭ	„	.	„	—.—
Mărcĭ germane		58.80	„	59.10

Discontulŭ 6—8% pe anŭ

Cursulŭ la bursa din Viena

din 5 Februarie st. n 1893.

Renta de aurŭ 4%	114.55
Renta de hârtiă 5%	102 --
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ	122.70
dto argintŭ	103.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (prima emisune)	120.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	—.—
Bonurĭ croato-slavone	— —
Bonurĭ rurale-ungare	96.30
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	97 50
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	149.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	142.25
Renta de argintŭ austriacă	98.35
Renta de hârtiă austriacă	98.60
Renta de aurŭ austriacă	117.15
Losurĭ din 1860	147.75
Acţiunile băncei austro-ungare	1012 —
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	375 25
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	322.75

Galbenĭ împĕrătescĭ	5 66
Napoleon-d'orĭ	9 61½
Mărcĭ 100 imp. germane	59.20
Londra 10 Livres sterlinge	120.90

Sz. 7—1893.
bvgrh.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az abrudbányai kir. járásbiróság 4489. sz. végzése által Budepesti Schmidek és Grünstein javára Abrudbányai Bökkel Samu ellen 344 frt tőke, ennek kamatai és eddig összesen 36 frt 15 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag 1892. év Okt. 28 án foglalt és 600 frtra becsült a foglalási jegyzőkönyv 1 2. tételei alatt 210 kilo higgany és 6 vas-tartályból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely arverésnek az abrudbányai kir. járásbirósági idézett sz. kiküldést rendelő végzése folytán a helyszinén, vagyis alperes lakásán Abrudbányán leendő eszközlésére *1893 ik év Februar ho 15-ik napjának délelött 10 órája* határidöül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az árverésen az 1881. évi LX. t cz. 107 § a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. § ában megállapitott feltételek szerint lesz kifizetendő. Végül felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégittetéshez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna, és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tünik, elsöbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alólirt kiküldöttnek, vagy irásban beadni avvagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a biróság tábláján kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Abrudbányán, 1893 ik évi Január hó 31 ik napján.

29,1—1

SZABÓ LIPÓT.
kir. birósági végrehajtó.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniile orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Octomvre 1892.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelelratŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelelratŭ
Viena	10.00	8.05		2.15
Budapesta	8.25	1.55	5.50	9.15
Szolnok	11.38	4.14	9.22	11.19
P. Ladány	2.12	5.53	11.53	12.57
Oradea-mare	3.53	7.08	1.50	2.12
	4.—	7.15	2.24	2.19
Mezö-Telegd	4.30	7.43	3.03	2.49
Rév	5.22	8.18	3.46	3.26
Bratca	5.45		4.07	
Bucia	0.00	0.—		
Ciucia	6.31	9.07	4.53	4.17
Huedin	7.12	9.37	5.32	4.50
Stana	7.29		5.48	
Aghiriş	7.49		6.0[illegible]	
Gârbău	8.01		6.24	
Nădĕşel	8.14		6.39	5.42
Cluşiu	8.29	10.37	6.59	5.55
	8.46	11.10	8.20	6.18
Apahida	9.03	11.32	8.45	6.34
Ghiriş	10.08	12.50	10.21	7.34
Cucerdea	10.37	1.25	11.09	7.57
Uióra	10.56	1.43	11.17	
Vinţul de sus	11.04	1.52	11.26	
Aiudŭ	11.28	2.18	11.54	8.22
Teiuşŭ	11.45	2.40	12.18	(8.38
	12.13		12.58	(8.43
Crăciunelŭ	12.44		1.34	
Blaşiu	12.59		1.51	9.14
Micăsasa	1.35		2.29	
Copşa mică	1.51		2.48	(9.48
	2.12		3.03	(9.50
Mediaşŭ	2.31		3.26	10.06
Elisabatopole	3.04		4.07	10.28
Sighişóra	3.46		4.49	11.04
Haşfalĕu	4.04		5.35	11.19
Homorodŭ	5.26		7.23	12.27
Augustinŭ	6.10		8.09	12.58
Apaţa	6.41		8.43	1.15
Feldióra	7.17		9.18	1.35
Braşovŭ	8.—	Tren de pers.	10.05	(2.09
		11.—	Tr. ac. 5.15	(2.19
Timişŭ		12.26	5.57	3.01
Predealŭ		1.11	6.29	3.31
Bucuresci		8.35	12.10	9.15

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ accelelratŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelelratŭ	Trenŭ de persón.
Bucuresci	7.40		8.50	Tr. ac. 4.45
Predealŭ	1.12		5.16	9.12
Timişŭ	1.42		5.57	9.41
Braşovŭ	2.18	4.20	6.58	10.17
	2.48	4.48		7.23
Feldióra	3.19	5.07		8.03
Apaţa	3.40	5.42		8.37
Augustinŭ	3.56	6.09		9.04
Homorodŭ	4.29	6.55		9.46
Haşfalĕu	5.34	8.23		11.03
Sighişóra	5.54	8.53		11.29
Elisabetopole	6.21	9.31		12.06
Mediaşŭ	6.42	10.09		12.37
Copşa mică	6 55	10.31		12.53
	6.57	10.47		1.18
Micăsasa		11.06		1.39
Blaşiu	7.31	11.42		2.13
Crăciunelŭ		11.57		2.27
Teiuşŭ	8.—	12.28		2.49
	8.07	1.08	12.54	3.47
Aiudŭ	8.24	1.35	1.23	4.07
Vinţul de sus		2.05	1.51	4.28
Uióra		2.13	2.00	2.34
Cucerdea	8.54	2.31	2.08	4.52
Ghirişŭ	9.23	3.18	3.—	5.26
Apahida		4.45	4.23	6.34
Cluşiu	10.45	5.14	4.48	6.52
	11.01	6.14	5.25	7.40
Nădăşelŭ		6.29	5.43	8.50
Ghîrbău		6.53		8.05
Aghirişŭ		7.02	6.07	8.19
Stana		7.28		8.43
B. Huiedin	12.47	7.53	6.39	9.12
Ciucie		8.31	7.08	9.51
Bucia		8.51		9.56
Bratca	1.26	9.10	7.47	10.23
Rév		9.30		10.42
Mezö-Telegd	1.52	10.07	8.13	11.17
Oradea mare	2.18	10.44	8.38	11.51
	2.25	11.04	8.43	12.09
P. Ladány	3.46	1.16	10.05	2.24
Szolnok	5.23	3.31	11.46	4.47
Budapesta	7.30	6.35	1.50	8.40
Viena	1.55	3.00	7.20	6.20

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelelratŭ	Trenŭ de persón.
Viena	10.00	8.05	2.15
Budapesta	8.10	1.56	9.30
Szolnok	11.04	4.02	1.05
Aradŭ	3.45	6.57	5.24
	4.30	T. d. per. 2.34	5.46
Glogovaţŭ	4.42	2.54	5.57
Gyorok	5.03	3.34	6.19
Paulişŭ	5.14	3.58	6.30
Radna Lipova	5.32	4.20	6.48
Conop	5.56		7.12
Bĕrzova	6.12		7.27
Soborşinŭ	6.58		8.07
Zamŭ	7.26		8.35
Gurasada	7.52		8.57
Ilia	8.08		9.13
Branicica	8.26		9.29
Deva	8.52		9.53
Simeria (Piski)	10.00		10.19
Orăştia	10.25		10.50
Şibotŭ	10.44		11.16
Vinţ. de josŭ	11.58		11.44
Alba-Iulia	11.29	7.05	12.06
Teiuşŭ	11.56	7.40	12.38

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelelratŭ	Trenŭ de persón.
Teiuşŭ	3.04		1.39
Alba-Iulia	3.40		2.19
Vinţ. de josŭ	4.58		2.36
Şibotŭ	4.20		3.03
Orăştia	4.42		3.30
Simeria (Piski)	5.43		4.17
Deva	5.59		4.33
Branicica	6.24		4.55
Ilia	6.49		5.17
Gurasada	7.—		5.28
Zamŭ	7.28		5.54
Soborşinŭ	8.03		6.24
Bĕrzova	8.54		7.02
Conopŭ	9.10		7.17
Radna Lipova	9.44	5.28	7.46
Paulişŭ	9.58	5.50	7.57
Gyorok	10.11	6.20	8.08
Glogovaţŭ	10.34	7.01	8.30
Aradŭ	10.46	7.20	8.40
	11.18	8.20	9.05
Szolnok	4.15	11.15	2.21
Budapesta	7.25	1.20	5.50
Viena	6.20	7.20	3.—

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa mică	3.—	10.57	7.10
Şeica-mare	3.31	12.22	7.43
Loamneş	4.15	12.40	8.27
Ocna	4.46	12.50	8.59
Sibiiu	5.10	2.26	9.23

Sibiiu—Copşa-mică

Sibiiu	7.35	4.49	10.17
Ocna	8.02	5.09	10 43
Loamneş	8.30	5.32	11.09
Şeica-mare	9 05	5.59	11.40
Copşa mică	9.34	6.20	12.05

Cucerdea-Oşorheiu-R.-săs.

Cucerdea	2.35	8.20	2.41
Ludoş	3 26	9.11	3.27
Oşorheiu (	5.07	11.39	5.14
(	5.50	12.20	5.3
Regh.-săs.	7.15	1.15	7.15

Regh.-săs.-Oşorh.-Cucerdea

Regh.-săs.	3 44		3.22
Oşorheiu (	5 14	9.35	5.05
(	5.20	10.05	5.54
Ludoş	7.—	12.31	7.41
Cucerdea	7.47	1.15	8.25

Simeria (Piski) Petroşenĭ

Simeria	6.—	10.35	4.22
Streiu	6.35	11.23	4.58
Haţegŭ	7.21	12.23	5.42
Pui	8.06	1.21	6.36
Crivadia	8.47	2.23	7.24
Baniţa	9.21	3.19	8.04
Petroşenĭ	9.45	4.—	8.36

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	6.—	10.50	6.20
Baniţa	6.41	11.40	6.54
Crivadia	7.19	12.19	7.20
Pui	7.57	1.05	7.51
Haţegŭ	8.36	1.54	8.25
Streiu	9.18	2.49	9.01
Simeria	9.52	3.27	9.35

Simeria (Piski)—Hunedora

Simeria (Piski)	10.50	4.40	9.56
Cerna	11.13	5.03	10.08
Hunedóra	11.48	5.38	10.32

Hunedora—Simeria (Piski)

Hunedóra	4.46	2.32	7.22
Cerna	5.11	3.—	7.50
Simeria	5.28	3.20	8.10

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.15	11.30	5.58
Vinga	7.32	12.47	6.46
Timişóra	8.42	2.04	7.39

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	8.—	1.11	8.15
Vinga	9.02	2.46	9.46
Aradŭ	9.44	3.50	10.55

Braşov—Zĕrneştĭ

Braşov	8.35	4.55
Zĕrneştĭ	10.28	6.36

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.48	10.35	3.40	10.24
Turda	8.08	10.55	4.—	10.44

Turda—Ghirişŭ

Turda	4.50	9.30	2.30	8.50
Ghirişŭ	5.10	9.50	2.50	9.10

Zĕrnesti—Braşov

Zĕrnescĭ	5.00	12.20
Braşov	6.29	1.44

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	4.30	11.25
Odorheiu	7.21	2.11

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	8.15	3.15
Sighişóra	10.52	6.10

Braşov—Ch.-Oşorheiu.

Braşovŭ	8.50	3.10
Uzonŭ	9.43	4.23
S.-Georgiu	10.32	5.03
C.-Oşorheiu	12.54	7.26

Careii-marĭ—Zelău

Careii-marĭ	5.45
Zelău	11.—

Zelău—Careii-marĭ

Zelău	1.56
Careii-marĭ	7.03

Ch.-Oşorheiu—Braşov.

Ch.Oşorheiu	4.30	2.45
S.-Georgiu	6.53	5.30
Uzonŭ	7.00	5.45
Braşovŭ	8.25	7.26

Mureşŭ-Ludoşŭ—Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.—
Ţagu-Budatelecŭ	6.48
Bistriţa	9.59

Bistriţa—Mureşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	1.16
Ţagu-Budatelecŭ	4.15
Murĕşŭ-Ludoşŭ	7.21

Nota: Numerii încadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU.